

2022:00876 - Åpen

Rapport

Nasjonal betydning av sjømatnæringen

Forfattere

Ulf Johansen, Magnus Stoud Myhre, Eric Young og Roger Richardsen, SINTEF Ocean AS

Foto: Leif Grimsmo, SINTEF Ocean AS

SINTEF Ocean AS

Postadresse:
Postboks 4762 Torgarden
7465 Trondheim
Sentralbord: 46415000

Foretaksregister:
NO 937 357 370 MVA

Rapport

Nasjonal betydning av sjømatnæringen

RAPPORTNR	PROSJEKTNR	VERSJON	DATO
2022:00876	302006420	Endelig	2022-09-08

EMNEORD:

Sjømatnæring
Verdiskaping
Ringvirkninger

FORFATTERE

Ulf Johansen, Magnus Stoud Myhre, Eric Young, Roger Richardsen, SINTEF Ocean AS

OPPDRAGSGIVER

SINTEF Ocean AS

OPPDRAGSGIVERS REF.

ANTALL SIDER OG VEDLEGG:

14

GRADERING

Åpen

GRADERING DENNE SIDE

Åpen

ISBN

978-82-14-07582-3

SAMMENDRAG

Denne analysen av sjømatnæringen er en oppdatering av tidligere ringvirkningsanalyser som er gjennomført av SINTEF. Årets analyse gir kun en oppsummering av hovedtrekk av siste års utvikling, hvor vi eksempelvis har inkludert oppdaterte tall for 2019-2021.

KONTROLLERT AV
Vibeke Nørstebø

GODKJENT AV
Mimmi Throne-Holst

Innholdsfortegnelse

Oppsummeringspunkter.....	3
1 Omfang av analysen	4
2 Volum og verdi	5
3 Resultater hele sjømatnæringen	6
4 Resultater fiskeribasert verdikjede.....	8
5 Resultater havbruksbasert verdikjede	10
6 Kilder	13

Oppsummeringspunkter

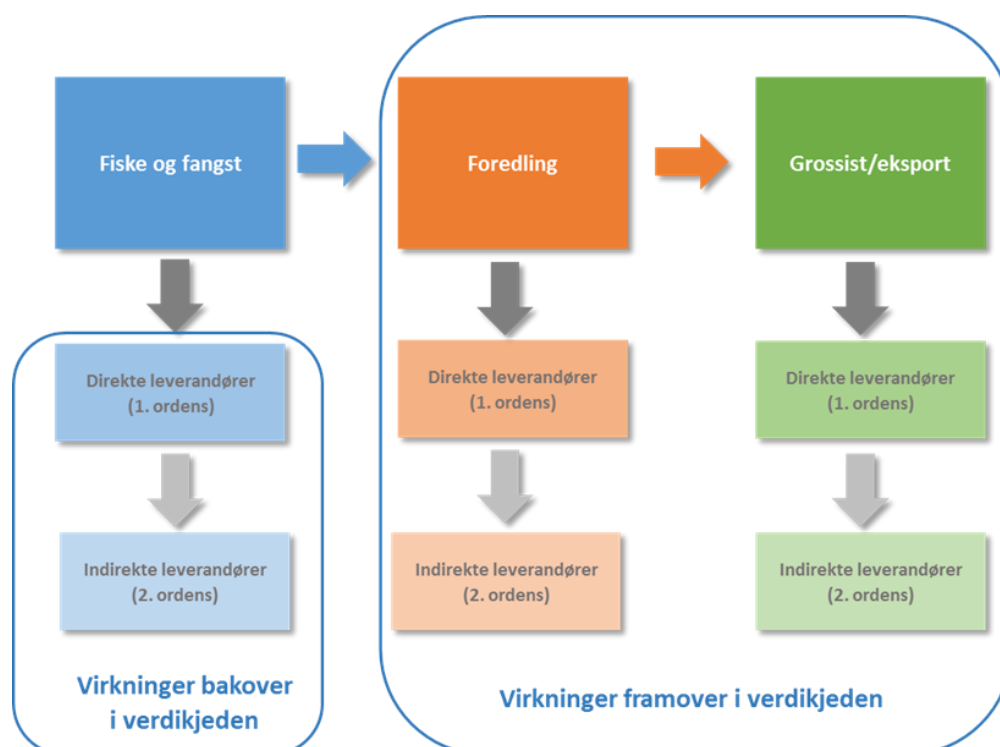
- Årets analyse føyer seg inn i en rekke av SINTEF-analyser gjennomført med samme utviklede modellrammeverk og datakilder fra SSB siden 2004. **Ringvirkningsmodellen** inkluderer 1. ordens ringvirkninger, eller direkte ringvirkninger, som skapes hos selskaper som leverer direkte til aktørene i kjerneleddet og 2. ordens ringvirkninger, som skapes av de som selger varer og tjenester til de direkte leverandørene.
- Samlet **eksportverdi** for norsk sjømatnæring i 2021 økte med hele 14 % sammenlignet med 2020, til ca. 120,7 milliarder kroner. Dette er den høyeste eksportverdien registrert noensinne. Innenlandsomsetningen av sjømat endte i samme året på ca. 10,8 milliarder kroner, opp 3 % fra 2020.
- Total **produksjonsverdi** for sjømatnæringen økte med 11 % i 2021, til omtrent 226 milliarder kroner. Ved å legge til ringvirkningseffektene av næringen ble det skapt brutto omsetningstall for hele 361 milliarder kroner nasjonalt sett, som var en sterk oppgang sammenlignet med de to foregående årene hvor tallet har vært nærmere 330 milliarder kroner.
- Beregnet **verdiskaping**, målt i bidrag til BNP var i 2021 på ca. 60 milliarder kroner i sjømatnæringen, som er jevnt fra de foregående år. Ved å beregne inklusive ringvirkninger i annet næringsliv var verdiskapingen for 2021 beregnet til ca. 113 milliarder kroner.
- Det var særlig økning fra **havbruksnæringen** som bidro til den samlede oppgangen i verdiskaping i 2021, ledet av god etterspørsel og markert prisoppgang i markedene for laksefisk. For **fiskeriene** ble det en liten nedgang i 2021 preget av høyere driftskostnader, blant annet på grunn av høye drivstoffpriser.
- Samlet **sysselsettingseffekt** av norsk sjømatnæring har ligget i overkant av 70 000 årsverk de tre siste årene. I 2021 var tallet ca. 75 500. Av disse er i overkant av 40 % sysselsatt i næringen mens resten er sysselsatte i tilhørende næringer som ringvirkninger.
- Eksportverdien i 2021 var i hovedsak drevet av fortsatt høy etterspørsel etter laks, som satt ny rekord for eksportverdi dette året, men også eksportprisen på ørret og mengden torsk var gode bidragsyttere. Det kan derimot bemerkes at eksportprisen for fersk og fryst torsk opplevde en nedgang på hhv. 16 % og 8 %, særlig drevet av volumvekst, redusert etterspørsel i HoReCa-markedet pga. COVID-19 og en sterkere krone mot blant annet EUR og GBP som er viktige markeder.
- Mens eksport av norsk sjømat de siste årene har nytt godt av en svak kroneverdi sett opp mot andre viktige valutaer som EUR og USD, kan bilde endre seg i de kommende årene med uro i finansmarkedene, høy internasjonal inflasjon og en fare for økonomisk resesjon i sentrale markeder.
- Knapphet på arbeidskraft i Norge er potensielt også en viktig driver for at norsk industri og næringsliv kan oppleve ekstra kostnader. Dette vil svekke norsk konkurransevne, særlig i fiskeindustri- og foredling, men også innenfor viktige underleverandører som spiller en betydelig rolle inn mot både fiskeri- og havbruksnæringen.

1 Omfang av analysen

Med finansiering fra ulike kilder utfører SINTEF en årlig verdiskapings- og ringvirkningsanalyse av den norske sjømatnæringen, med utgangspunkt i tilgjengelige nasjonalregnskapstall fra SSB og egne bearbejdede bransjedata opp til siste hele driftsår.

Formålet med analysen er å gi en løpende oppdatering av norsk sjømatnæring sin økonomiske betydning i Norge, herunder ringvirkninger i andre næringer. Analysen omfatter den havbruksbaserte og den fiskeribaserte verdikjeden hver for seg og samlet. Den dokumenterer virksomhetsomfang og virkningene i bred forstand både når det gjelder økonomiske effekter, primært målt i verdiskaping (bidrag til BNP) og sysselsetting. Analysens hovedfokus har vært å etablere en forståelse av de totale virkninger som skapes av aktiviteten i sjømatnæringen nasjonalt. Dette innebærer en kartlegging og beregning av sammenhenger mellom aktivitetsnivået i den primære verdikjeden innen fiskeri og havbruk (kalt kjerneaktivitet), og aktiviteten hos underleverandører og annen avledet virksomhet. I metodevalget for denne analysen er konsumvirkninger ikke inkludert, og vi har heller ikke forsøkt å kvantifisere såkalte tilbudssidevirkninger. Det innebærer at vi opererer med en form for "minimumsanslag" for ringvirkningene.

Det er vanlig å karakterisere virkninger som oppstår som følge av en aktivitet som "ringvirkninger" av denne aktiviteten. Ringvirkninger vil kunne omfatte flere typer virkninger og tolkes ofte på litt forskjellig vis i litteraturen og i den daglige samtalen. I denne analysen ser vi på de økonomiske ringvirkningene fiskerinæringen genererer utover sin egen aktivitet. Analysen omfatter både ringvirkninger av selve fangstleddet, samt av hele den fiskeribaserte verdikjeden. I analysen skiller vi mellom ringvirkninger framover i verdikjeden og ringvirkninger bakover i verdikjeden, som illustrert i , her med fiskeribasert verdikjede som eksempel.

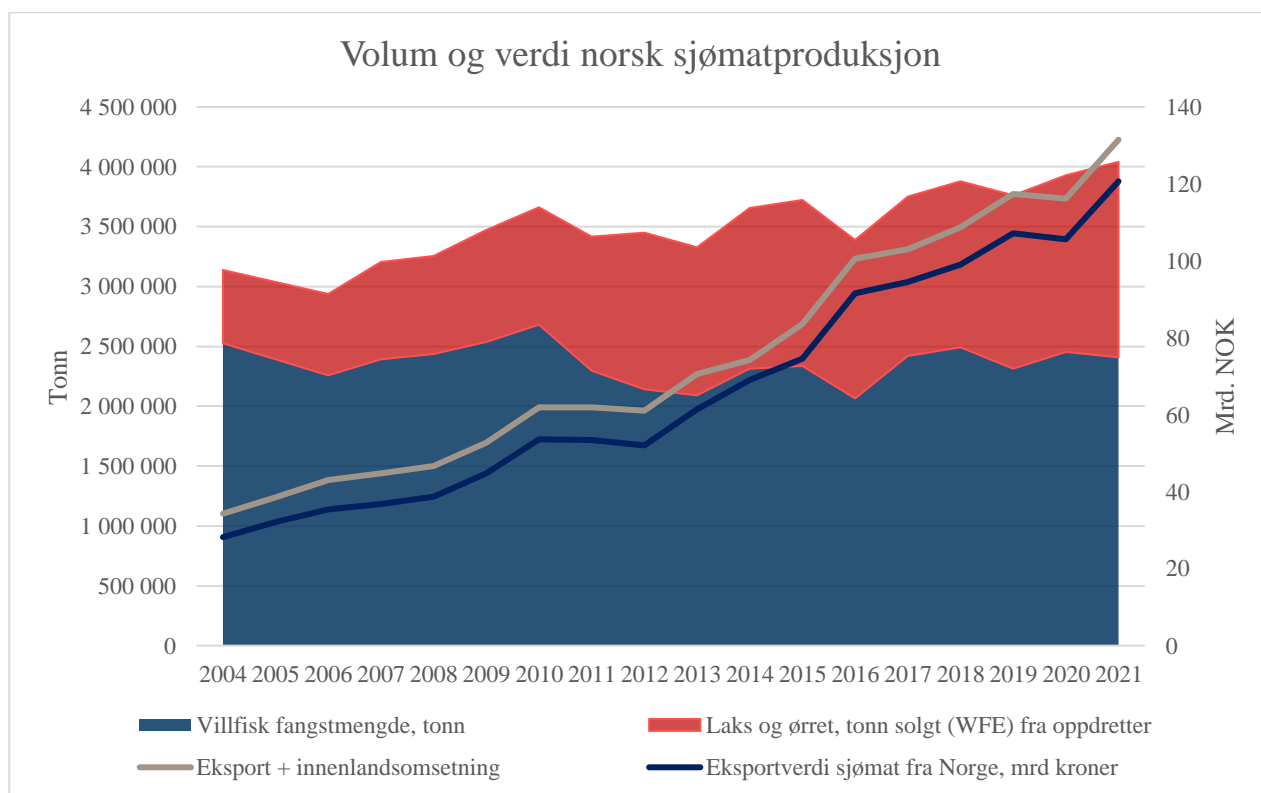
Figur 1: Beskrivelse av ringvirkningsmodellen for fiske og fangst-delen av sjømatnæringen

Vår analyse inkluderer 1. ordens ringvirkninger, eller direkte ringvirkninger, som skapes hos selskaper som leverer direkte til aktørene i kjerneleddet (fangst/produksjon, foredling og grossist/eksport). Det som skiller

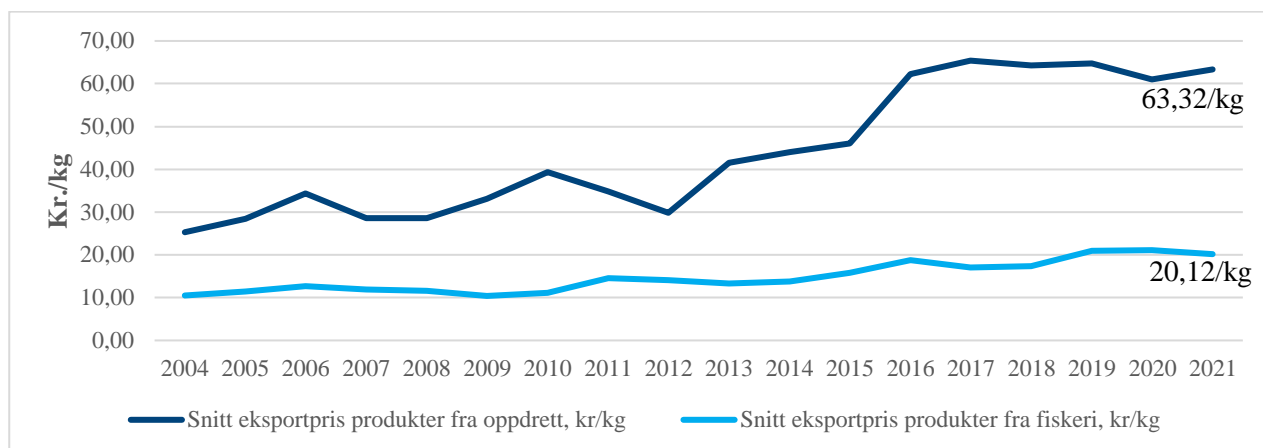
vår analyse fra flere andre analyser er at den også inkluderer 2. ordens ringvirkninger, som skapes av de som selger varer og tjenester til de direkte leverandørene.

I Johansen m.fl (2019) og Richardsen m.fl (2019) er det gitt en grundig innføring i metode og begreper, sammen med nærmere omtale av framgangsmåter og forutsetninger som er lagt til grunn i analysen. Denne analysen er en del av en serie verdiskapings- og ringvirkningsanalyser av norsk sjømatnæring, som har blitt gjennomført siden 2002. Årets analyse er i hovedsak basert på foreløpige tall fra nasjonalregnskapet for 2021 og 2020 og endelige nasjonalregnskapstall for årene 2010 - 2019. For å kunne beskrive komplette verdikjeder for henholdsvis fiskeri og havbruk, er tallgrunnlaget for fiskeforedling og engroshandel i nasjonalregnskapet splittet opp ved hjelp av mer detaljerte bransjedata innhentet fra sjømatnæringen og fra strukturstatistikk.

2 Volum og verdi

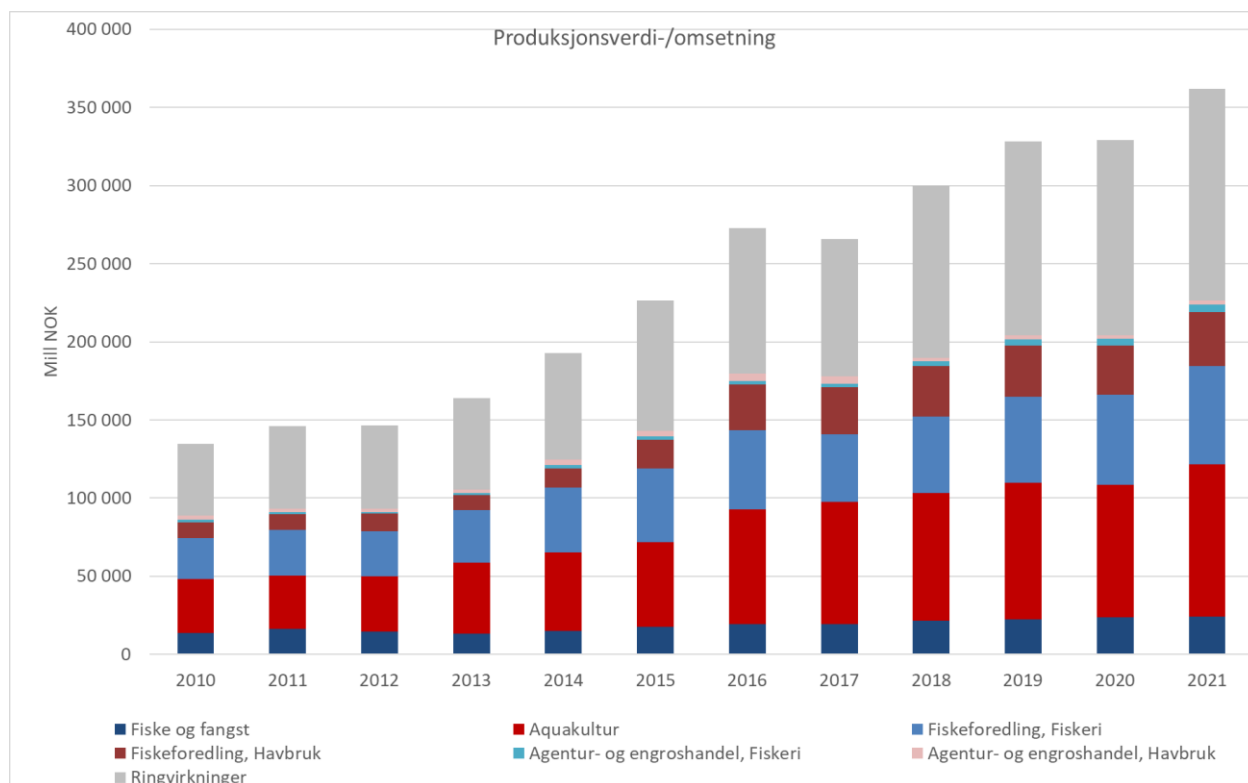

Figur 2: Volum og salgs- og eksportverdi (løpende priser) på produsert og fanget fisk i Norge; 2004-2021
 Kilde: SINTEF 2022, basert på statistikk fra Fiskeridirektoratet og Norges Sjømatråd

Figur 3: Gjennomsnitt eksportpriser, alle produkter villfisk og havbruk; 2004-2021
 Kilde: SINTEF 2022, basert på eksportstatistikk fra Norges sjømatråd

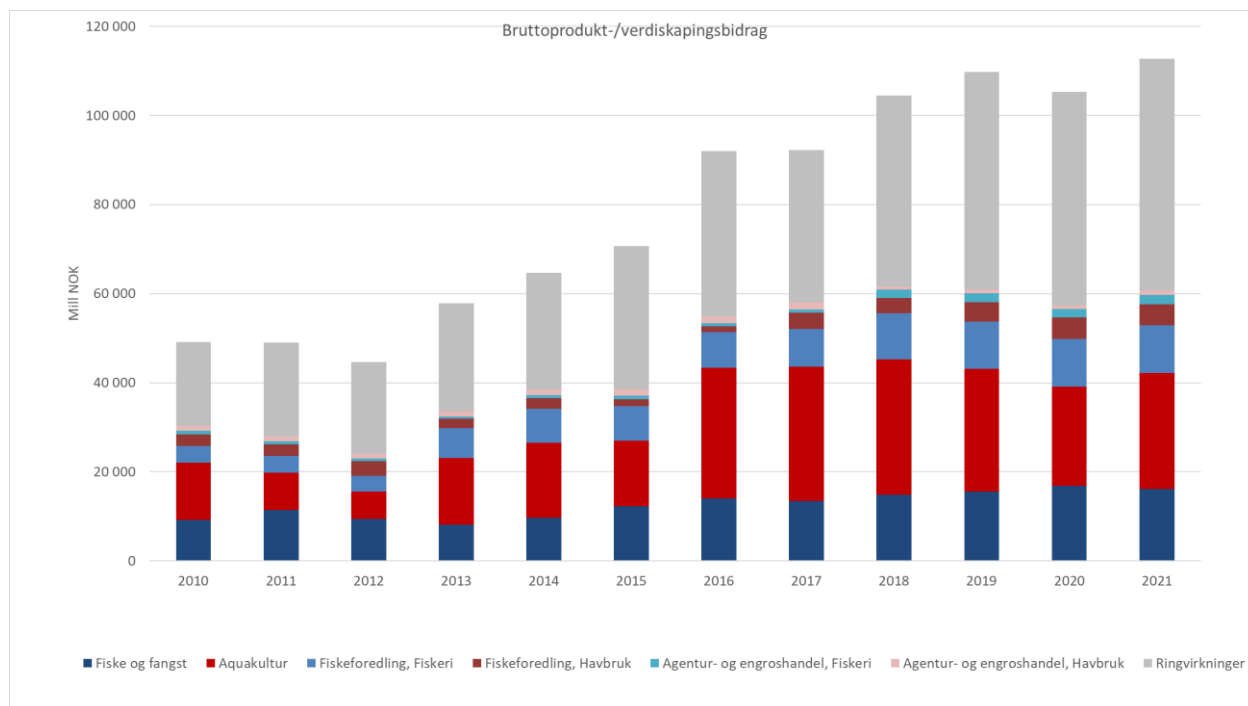
3 Resultater hele sjømatnæringen

Figur 4: Produksjonsverdi (løpende priser) for norsk sjømatnæring; 2010-2021

Kilde: SINTEF 2022

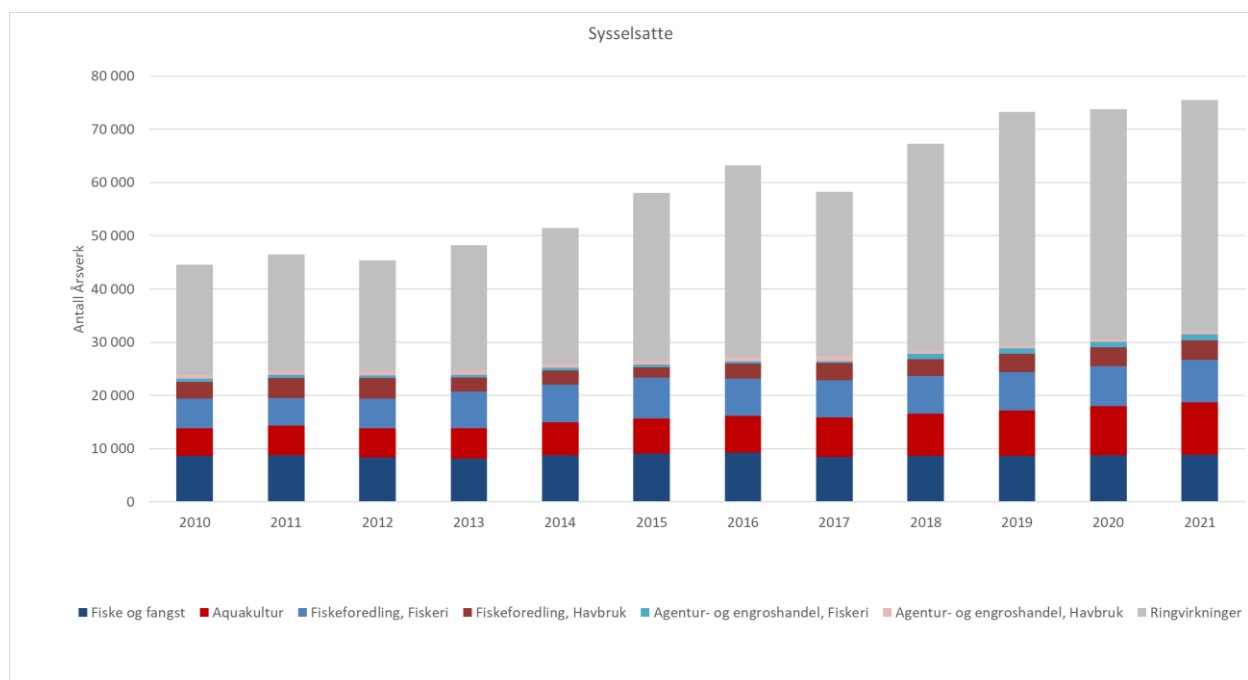
*Foreløpige tall for 2021 og 2020

Figur 5: Verdiskapingsbidrag (løpende priser) 2010 – 2021

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

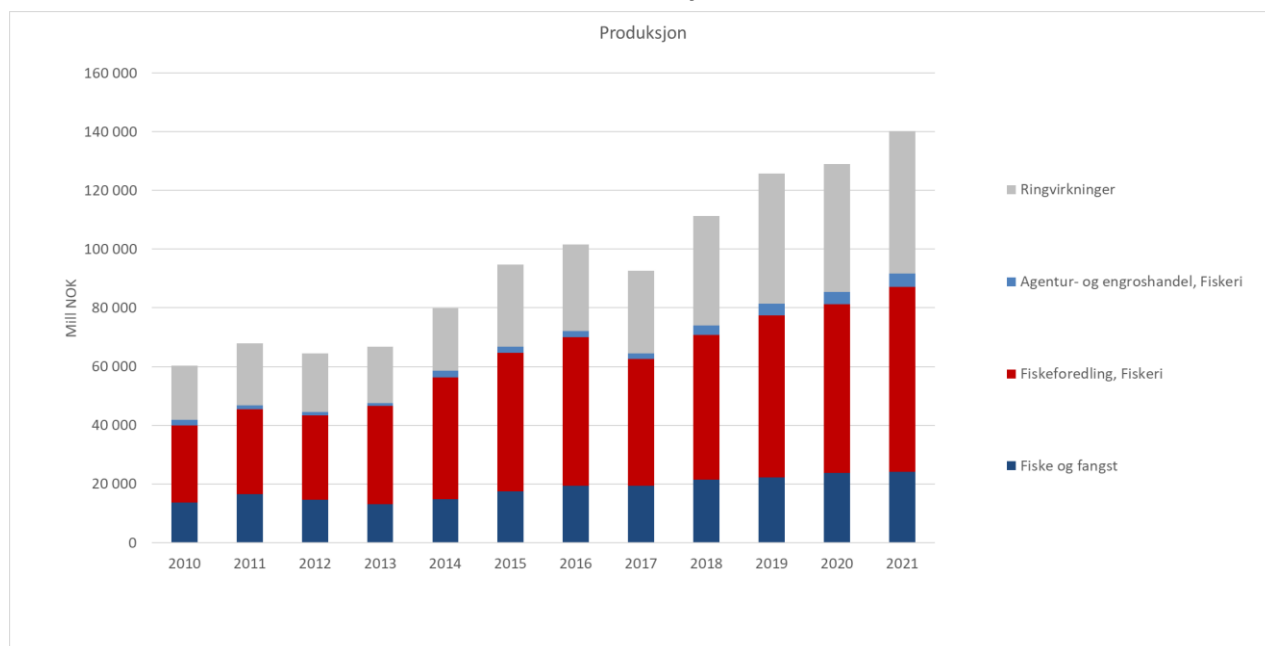
Figur 6: Antall årsverk 2010 – 2021

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

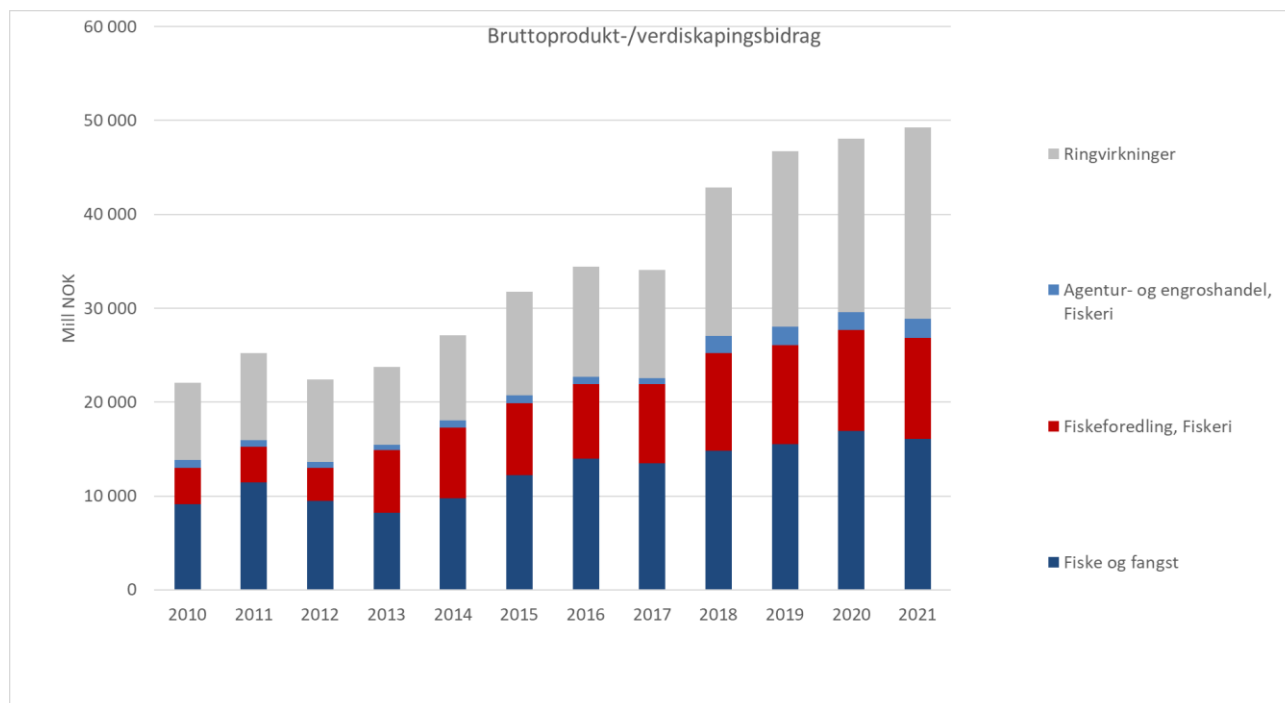
4 Resultater fiskeribasert verdikjede

Figur 7: Produksjonsverdi (løpende priser) for den fiskeribaserte verdikjeden; 2010-2021

Kilde: SINTEF 2022

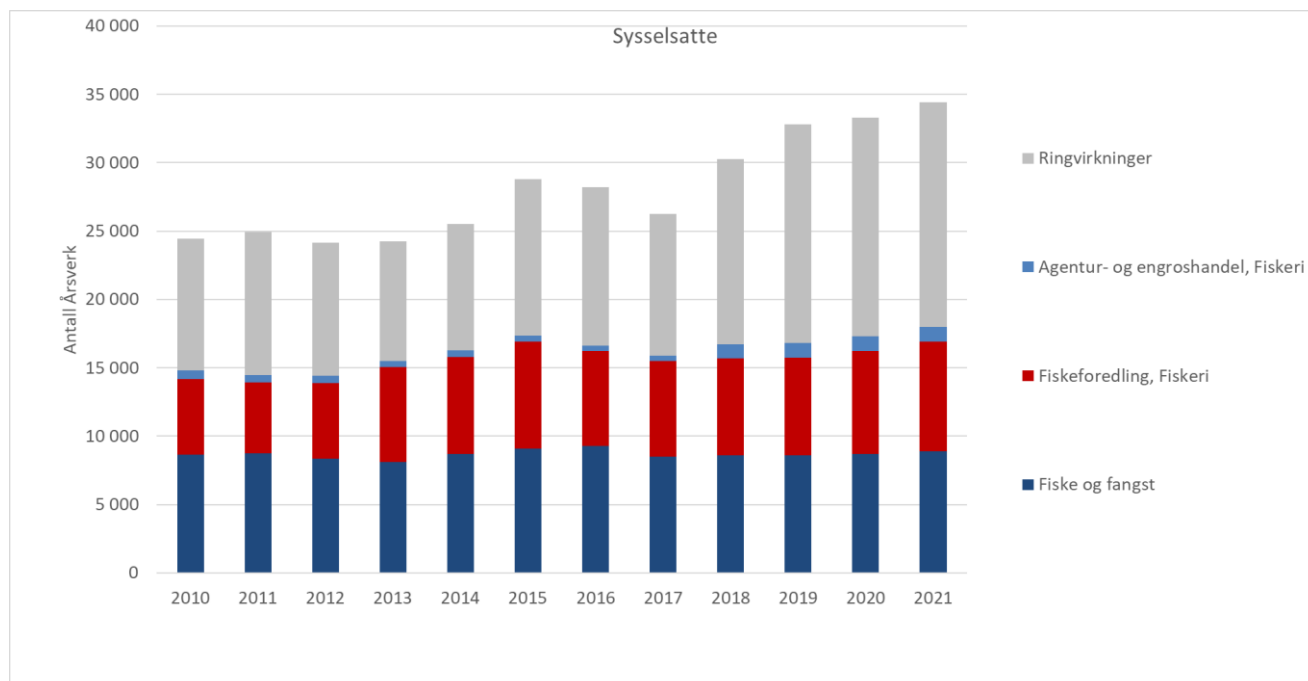
*Foreløpige tall for 2021 og 2020

Figur 8: Verdiskapingsbidrag (løpende priser) for den fiskeribaserte verdikjeden; 2010-2021

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

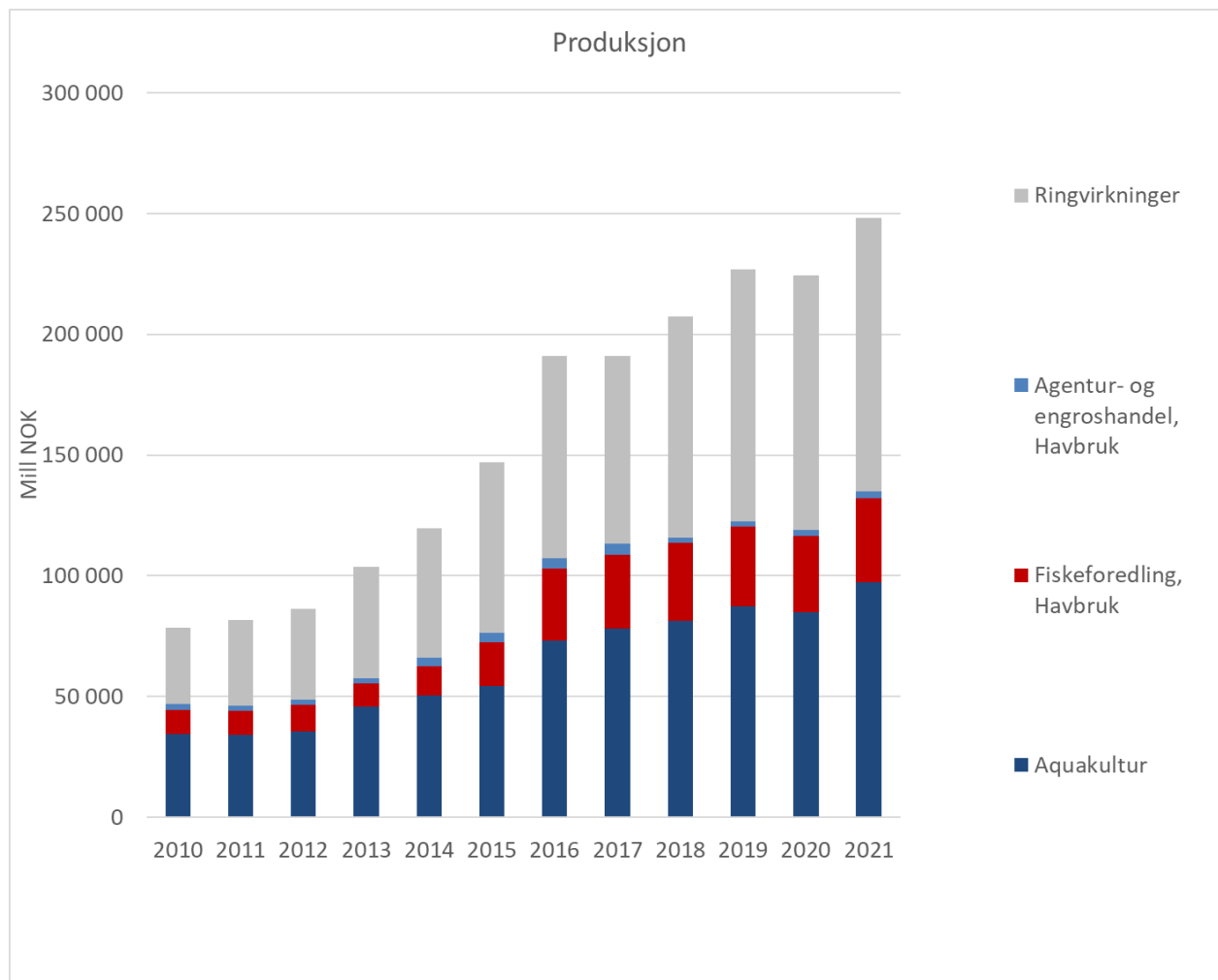

Figur 9: Antall årsverk 2010 – 2021 i den fiskeribaserte verdikjeden

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

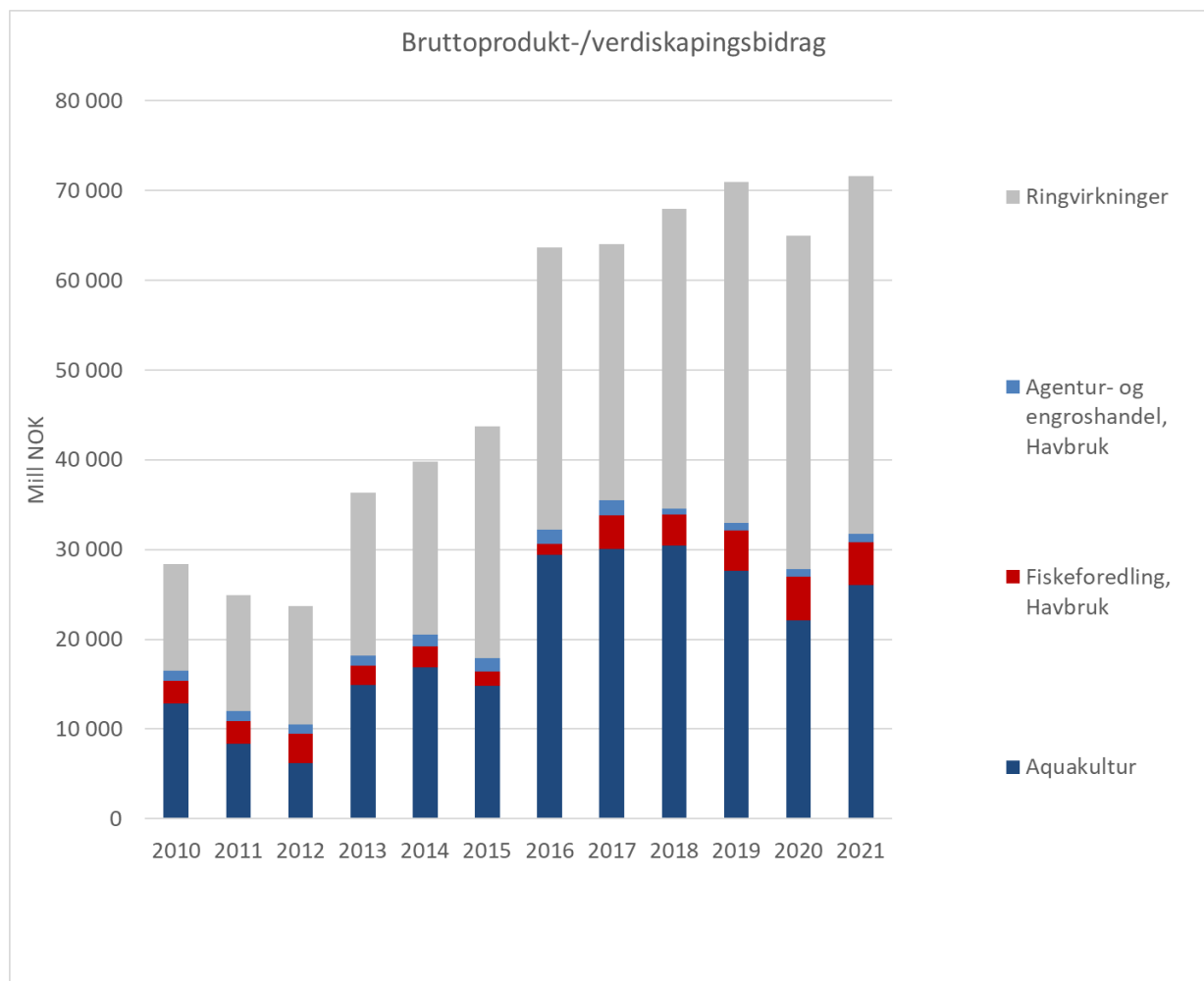
5 Resultater havbruksbasert verdikjede

Figur 10: Produksjonsverdi (løpende priser) for den havbruksbaserte verdikjeden; 2010-2021

Kilde: SINTEF 2022

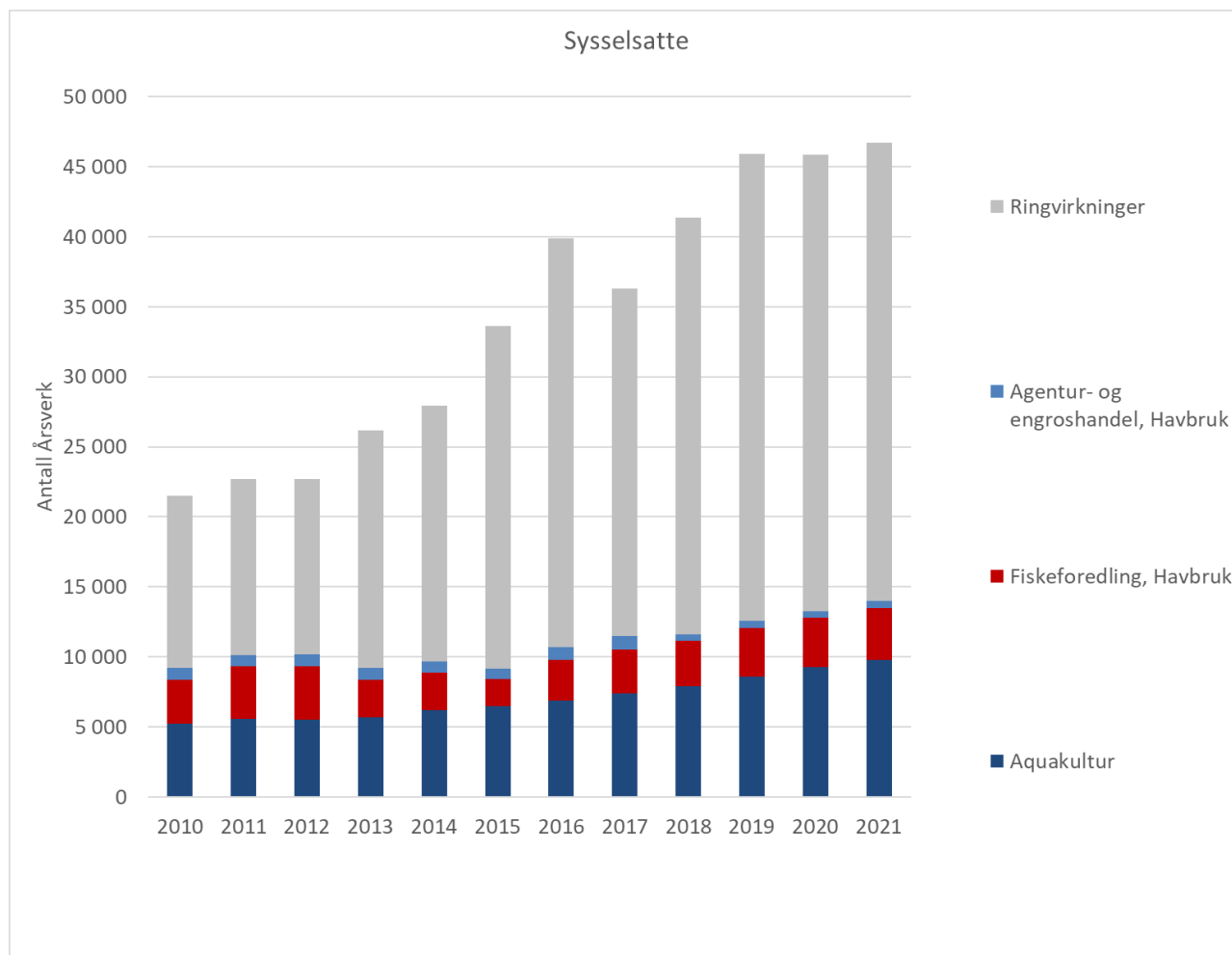
*Foreløpige tall for 2021 og 2020

Figur 11: Verdiskapingsbidrag (løpende priser) for den havbruksbaserte verdikjeden; 2010-2021

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

Figur 12: Antall årsverk 2010 – 2021 i den havbruksbaserte verdikjeden

Kilde: SINTEF 2022

*Foreløpige tall for 2021 og 2020

6 Kilder

Fiskeridirektoratet (2020a). *Lønnsomhetsundersøkelse for settefiskproduksjon 2021:*

<http://www.fiskeridir.no/statistikk/akvakultur/loennsomhet/settefiskproduksjon-laks-og-regnbueoerret>

Fiskeridirektoratet (2020b). *Lønnsomhetsundersøkelse for matfiskproduksjon 2021:*

<http://www.fiskeridir.no/statistikk/akvakultur/loennsomhet/matfiskproduksjon-laks-og-regnbueoerret>

Fiskeridirektoratet (2020c). *Nøkkeltall fra norsk havbruksnæring 2021:*

<https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tall-og-analyse/Statistiske-publikasjoner/Noekkeltall-for-norsk-havbruksnaering>

Fiskeridirektoratet (2020d). *Nøkkeltall for de norske fiskeriene 2021:*

<https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Tall-og-analyse/Statistiske-publikasjoner/Noekkeltall-for-de-norske-fiskeriene>

Johansen, U., Bull-Berg, H., Vik, L. H., Stokka, A. M., Richardsen, R., & Winther, U. (2019). The Norwegian seafood industry—Importance for the national economy. *Marine Policy*, *110*, 103561.

Richardsen, R., Stoud Myhre, M., Tyholt Grindvoll, I.L., Johansen, U. (2019) *Nasjonal betydning av sjømatnæringen. En verdiskapings- og ringvirkningsanalyse med data fra 2017 og 2018*. SINTEF rapport 2019:00469.

SSB 2020 Strukturstatistikk for næringen "Engroshandel med fisk, skalldyr og bløtdyr".

SSB 2020, Statistisk sentralbyrå, Nasjonalregnskapsseksjonen. Spesiell bearbeiding av tallmateriale fra nasjonalregnskapet for 2017, 2018 og 2019, 2020.